

Nilgås (*Alopochen aegyptiaca*)

Videnskabeligt navn: *Alopochen aegyptiaca*

Synonymer:

Kaldenavn: Nilgås

Beskrivelse

Nilgås har en broget fjerdragt og kan genkendes på dens tydelige mørkebrune øjenmaske. Den har en mørk plet på bugen og på oversiden af vingerne findes et stort, hvidt felt. Benene er lange og blegrøde. Den er ca. 70 cm lang, har et vingefang på 120 cm og vejer 1,5-2 kg¹.

Forvekslingsmuligheder

Nilgås kan ikke forveksles med hjemmehørende gæs og ænder.

Spredningsvej og nuværende udbredelse

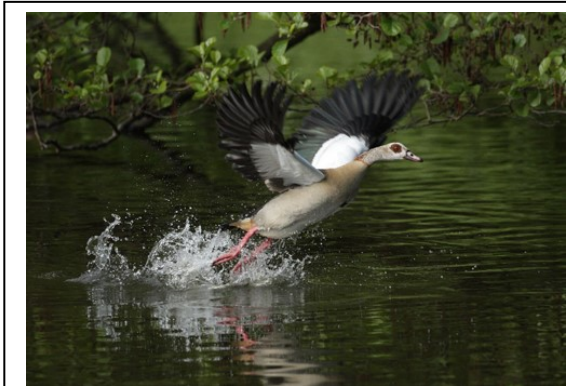
Nilgås stammer fra det sydlige Ægypten og det subsahariske Afrika². Nilgås blev introduceret til

Storbritannien i det 18. århundrede og i andre europæiske lande som for eksempel Belgien og Nederlandene i det 20. århundrede^{1,2,3}. Den blev introduceret som en prydfugl til parker og haver og har siden spredt sig til for eksempel Tyskland, Schweiz og Danmark⁴. I Vesteuropa var der i 2010 omkring 30.000 ynglende par⁴. I 2000 blev det første ynglende par registreret i Danmark, og bestanden er siden vokset – særligt i Jylland^{2,5} men stadig kun 30-40 ynglepar, primært i ferskvandssøer og ofte i grusgrave⁶. Nilgåsen er nu almindelig, men fåtallig i Danmark⁸. Nilgås må reguleres hele året som skadevoldende vildt. I 2012-13 samt 2020-21 blev der årligt reguleret 125-273 nilgæs i Danmark⁹.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Spredningspotentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning af hjemmehørende arter	Påvirkning af økosystemfunktioner	Økonomiske effekter	Helbreds effekter
Score	3	3	2	1	2	0
Datakvalitet	Meget sikker	Sikker	Meget sikker	Meget sikker	Meget sikker	Middel

Nilgås, Fotos: Colourbox

Spredningspotentiale: 3 (høj). Spredningspotentialet for nilgås er vurderet til høj. I Storbritannien er bestanden af nilgås dog vokset relativt langsomt på trods af at den blev introduceret for mere end 300 år siden, men på det europæiske fastland er bestanden vokset hurtigt og undersøgelser viser, at der har været en årlig vækst på 28.2 % i perioden 1967-1999 i Holland⁴.

Levestedets bevarings- og naturværdi: 3 (høj). Levestedets bevarings- og naturværdi for nilgås er vurderet til høj. Nilgåsen lever ved søer, på enge og ved lignende fugtige steder¹. De største tætheder af hollandske ynglefugle er fundet ved ferskvand med omgivende græsområder og det vurderes at habitat anvendelsen er den samme året rundt⁴. Der er ingen specifikke studier af disse forhold i Danmark.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 2 (middel). Påvirkning af hjemmehørende arter vurderes til middel. Nilgåsen udviser dominerende og aggressiv adfærd over for andre fugle og kan forhindre hjemmehørende arter, særligt mindre arter som ænder og blishøns, i at etablere sig i områder med nilgæs. Nilgåsen kan hybridisere med canadagås, grågås og med ænder f.eks. gråand². Selvom nilgåsen betragtes som aggressiv over for andre fugle synes den stigende bestand af nilgås i Holland ikke at have haft nogen negativ effekt på hjemmehørende arter⁴. I en hollandsk risiko-analyse nævnes, at økologiske påvirkninger var svære at erkende, men også umulige at udelukke¹⁰, hvorfor vurderingen her sker på baggrund af forsigtighedsprincippet.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 1 (lav). Påvirkning af økosystemfunktioner er vurderet til lav. Større bestande af nilgæs kan forårsage eutrofiering².

Økonomiske effekter: 2 (middel). De økonomiske effekter for nilgås er vurderet til middel. Nilgåsen kan være til gene for landmænd da den lever af frø, korn, græs, skud af afgrøder (majs, hvede, havre og lucerne)^{1,4}. En hollandsk risikovurdering fastslog, at skader på landbrugsområder var målbare, hvilket krævede fortsat kraftig kontrol af bestanden⁴.

Helbredseffekter: 0 (ingen). Nilgås er vurderet ikke at have effekt på human sundhed, da mennesker sædvanligvis ikke er i kontakt med arten.

Kilder

¹ Miljøministeriet. Nilgås *Alopochen aegyptiaca*. <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/fugle/nilgaas/> (besøgt 6. april 2022).

² Banks, A.N., Wright, L.J., Maclean, I.M.D., Hann, C., Rehfisch, M.M. 2008. Review of the Status of Introduced Non-Native Waterbird Species in the Area of the African-Eurasian Waterbird Agreement: 2007 Update. BTO Research Report 489.

³ Kampe-Persson, H. 2010. Occurrence of Egyptian Goose *Alopochen Aegyptiaca* in Europe. Goose Bulletin 10.

⁴ Gyimesi, A. and Lensink, (2012): Egyptian Goose *Alopochen aegyptiaca*: an introduced species spreading in and from the Netherlands. Wildfowl 62: 126-143.

⁵ Introducerede dyr i Danmark - en indledning. Gejrfuglen- Østjysk Biologisk Forening. 40 (1) Marts 2004. (IGN395).

⁶ Vikstrøm, T & Moshøj CM (2020) Fugleatlas: De Danske Ynglefugles Udbredelse 2014-2017. Lindhardt og Ringhof/DOF, København.

⁷ DOFbasen: Nilgås – *Alopochen aegyptiaca*. <https://dofbasen.dk/danmarksfugle/art/01700> (besøgt 28. marts 2022).

- ⁸ Fox, A.D., Heldbjerg, H. & Nyegaard, T. 2015. Invasive alien birds in Denmark. Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 109: 193-205.
- ⁹ Christensen, T.K., Balsby, T.S., Mikkelsen, P. & Mellerup, K. 2021. Vildtudbyttestatistik og vingeundersøgelsen for jagtsæsonerne 2019/20 og 2020/21. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 17 s. – Fagligt notat nr. 2021|53 https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2021/N2021_53.pdf.
- ¹⁰ Bureau Waardenburg. Risk analysis of the Egyptian goose in the Netherlands. https://www.buwa.nl/en/nijlgans_risico_analyse.html (besøgt 18. juli 2022).
- ¹¹ EU-forordningen om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter (EU-forordning nr. 1143/2014). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02014R1143-20191214>.
- ¹² Arter.dk, art: Nilgås – *Alopochen aegyptiaca*. <https://arter.dk/taxa/taxon/details/ff8111f4-f785-ea11-aa77-501ac539d1ea>.